

Regeringens proposition

2004/05:38

Räntebeläggning av periodiseringsfonderna

Prop.
2004/05:38

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 21 oktober 2004

Göran Persson

Bosse Ringholm
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I budgetpropositionen för 2005 aviserades ett förslag om räntebeläggning av juridiska personers avsättningar till periodiseringsfonder. I denna proposition föreslås att juridiska personer som vid beskattningsårets ingång har gjort avsättningar till periodiseringsfonder skall ta upp en schablonintäkt till beskattning. Schablonintäkten beräknas genom att summan av gjorda avsättningar till periodiseringsfonder som den skattskyldige har vid ingången av beskattningsåret multipliceras med 72 procent av statslåneräntan vid utgången av november månad andra året före taxeringsåret. De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2005 och tillämpas på beskattningsår som påbörjas efter utgången av 2004.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
2	Lagtext.....	4
3	Ärendet och dess beredning.....	5
4	Framväxten av periodiseringsfondssystemet.....	5
4.1	1990 års skattereform.....	5
4.2	1992 års företagsskatteutredning	6
5	Räntebeläggning av periodiseringsfonder	7
5.1	Överväganden och förslag	7
6	Effekter för de offentliga finanserna	12
7	Konsekvenser för mindre företag	13
8	Författningskommentar	14
Bilaga 1	Remitterat förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).....	15
Bilaga 2	Förteckning över remissinstanserna	16
Bilaga 3	Lagrådsremissens lagförslag	17
Bilaga 4	Lagrådets yttrande	18
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 21 oktober 2004.....	19

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2004/05:38

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).

Regeringen föreslår följande lagtext.

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att det i inkomstskattelagen (1999:1229) skall införas en ny paragraf, 30 kap. 6 a §, samt närmast före 30 kap. 6 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

30 kap.

Schablonintäkt

6 a §

En juridisk person som har gjort avdrag för avsättning till en periodiseringsfond skall ta upp en schablonintäkt. Intäkten skall beräknas till 72 procent av statslåneräntan vid utgången av november månad andra året före taxeringsåret multiplicerad med summan av gjorda avdrag för avsättningar till sådana periodiseringsfonder som den juridiska personen har vid beskattningsårets ingång.

Avsättning för en andel i ett handelsbolag som enligt 3 § andra stycket dragits av vid beskattningen, skall vid tillämpning av denna paragraf anses ha gjorts av den juridiska personen vid beskattningsårets utgång.

Om beskattningsåret är längre eller kortare än tolv månader, skall schablonintäkten justeras i motsvarande mån.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005 och tillämpas på beskattningsår som påbörjas efter utgången av år 2004.

3 Ärendet och dess beredning

I finansplanen till budgetpropositionen 2004/05:1 föreslogs att arvs- och gåvobeskattningen slopas samt att vissa lättnader i förmögenhetsbeskattningen genomförs. Som ett led i finansieringen av dessa lättnader aviserade regeringen ett kommande förslag om räntebeläggning av juridiska personers avsättningar till periodiseringsfonder. Ett utkast till lagrådsremiss (dnr Fi2004/4375) med ett förslag i denna del remitterades kort därefter. Utkastet till lagrådsremiss har upprättats inom Finansdepartementet. Utkastets lagförslag finns i *bilaga 1*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. En remissammanställning finns tillgänglig i lagstiftningsärendet.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 14 oktober 2004 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns i *bilaga 3*. Lagrådet har haft vissa synpunkter på utformningen av lagförslaget. Yttrandet finns i *bilaga 4*. Lagrådets yttrande kommenteras i den allmänna motiveringen, avsnitt 5.

4 Framväxten av periodiseringsfondssystemet

4.1 1990 års skattereform

Vid 1990 års skattereform ersattes tidigare reserveringsmöjligheter såsom resultatutjämningsfond, lagernedskrivning, investeringsfond och fartysfond med en generell reserveringsmöjlighet – skatteutjämningsreserven. Juridiska personer fick göra avdrag med 20 procent av kapitalunderlaget eller 15 procent av löneunderlaget. Kapitalunderlaget utgjordes av skillnaden mellan tillgångar och skulder. Fysiska personer fick göra avsättning med 30 procent av kapitalunderlaget och 20 procent av inkomstunderlaget eller 15 procent av löneunderlaget. Redan i betänkandet *Reformerad företagsbeskattning* (SOU 1989:34) aktualiserades möjligheten för företag att göra avsättningar till periodiseringsfonder. Att komplettera den föreslagna, och senare införda, skatteutjämningsreserven med ytterligare en periodiseringsmöjlighet hade sin bakgrund i den då aktuella tanken på att införa s.k. nuvärdesavskrivningar av investeringar. En nuvärdesavskrivning skulle innebära att större delen av anskaffningsutgiften för en investering direkt skulle få kostnadsföras. Detta direkt avdragsgilla belopp skulle bygga på en nuvärdesberäkning av de reguljära skattemässiga avskrivningarna som ju enligt gällande regler fördelas över ett antal år. Syftet med nuvärdesavskrivningen skulle vara att ge företagen ett likviditetstillskott vid investeringstillfället. Detta skulle dock kräva att avskrivningarna kunde göras med full skattemässig effekt. Om så inte vore fallet, exempelvis beroende på för låga företagsinkomster, skulle möjligheten till direkt kostnadsföring inte kunna nyttjas fullt ut. Som ett komplement till nuvärdesavskrivning föreslog därför utredningen om reformerad företagsbeskattning (URF) ett system med avdragsgilla avsättningar till periodiseringsfonder (SOU 1989:34). Före-

tagen skulle dock vara tvungna att spärra medel motsvarande drygt den uppskjutna skatten på ett räntelöst konto. Både förslaget om nuvärdesavskrivning och periodiseringsfonder avvisades dock av regeringen i propositionen om reformerad inkomst- och förmögenhetsbeskattning (prop. 1989/90:110).

4.2 1992 års företagsskatteutredning

I propositionen (prop. 1989/90:110) angavs dock att periodiseringsfonder och nuvärdesavskrivningar borde utredas vidare. Det gjordes i ett delbetänkande av 1992 års företagsskatteutredning, Fortsatt reformering av företagsbeskattningen (SOU 1992:67). Där konstaterades bl.a. att om företagen är säkra på att i framtiden kunna utnyttja avskrivningsreglerna fullt ut kommer den riskanpassade kapitalkostnaden inte att påverkas. Slutsatsen gäller för både nuvärdesavskrivningar och reguljära årliga avskrivningar. Om det däremot råder osäkerhet kring denna möjlighet kommer variationen i lönsamhet efter skatt att öka, vilket i sin tur leder till en ökad riskpremie i företagets kapitalkostnad. Denna effekt beror bl.a. på avsaknaden av resultatregleringsinstrument över tiden. Ett system med periodiseringsfonder skulle utgöra ett sådant instrument. Genom att under goda år reservera medel i företaget kommer framtida avskrivningsmöjligheter att kunna uppfattas som säkrare, vilket i sin tur leder till en lägre riskpremie i företagets kapitalkostnad. Slutsatsen i betänkandet var att periodiseringsfonder mycket väl kan införas i ett system med reguljära årliga avskrivningar.

Den i skattereformen införda skatteutjämningsreserven avskaffades 1993. Ett av skälen var att det ansågs att den effektiva skattesatsen bör ligga så nära den formella skattesatsen som möjligt. Ett annat skäl var att avsättningen skapade tillämpningsproblem särskilt inom koncerner. Skatteutjämningsreserven ersattes av en sänkt bolagsskatt från 30 till 28 procent samt införande av möjligheten att göra avsättning till periodiseringsfond. Reglerna finns nu i 30 kap. inkomstskattelagen (1999:1229). Avsättningsmöjligheten infördes dels för att underlätta för företagen att investera med eget kapital, dels för att möjliggöra förlustutjämning bakåt i tiden. Avsättning fick göras med 25 procent av den obeskattade inkomsten. Avsättningen skulle återföras till beskattning senast fem år efter det år då avsättningen gjorts.

I det betänkande som låg till grund för lagstiftningen, SOU 1992:67, föreslogs att den skattecredit som avsättningen medför skulle räntebeläggas. Detta skulle enligt förslaget ske antingen genom att räntedelen skulle sättas in på ett räntelöst konto i Riksbanken e.d. eller genom att en andel av fonden skulle tas upp till beskattning varje år som fonden existerade. Efter förslag i propositionen Fortsatt reformering av företagsbeskattningen (prop. 1993/94:50) ansåg dock riksdagen att något krav på räntebeläggning inte skulle ställas upp.

Procentsatsen för maximal avsättning till periodiseringsfond har efter det att reglerna infördes 1993 justerats liksom även tidsperioden. Enligt gällande regler uppgår procentsatsen till 25 för juridiska personer och till 30 för enskilda näringsidkare och delägare i handelsbolag som är fysiska personer. Avdraget skall återföras till beskattning senast det sjätte taxe-

5 Ränobelägning av periodiseringsfonder

5.1 Överväganden och förslag

Regeringens förslag: På de vinstmedel som juridiska personer sätter av till periodiseringsfonder skall en schablonintäkt beräknas och tas upp till beskattning. Intäkten skall beräknas till 72 procent av statslåneräntan vid utgången av november månad andra året före taxeringsåret multiplicerad med summan av gjorda avdrag till sådana periodiseringsfonder som den juridiska personen har vid ingången av beskattningsåret.

Det remitterade lagförslaget: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: *Skatteverket* anför att för att alla skattskyldiga skall använda sig av samma räntesats respektive taxeringsår bör schablonintäkten bestämmas utifrån november månad andra året före taxeringsåret i stället för året före beskattningsåret. Vidare anser verket att det behövs ett förtydligande i de fall en juridisk person gör en avsättning för en andel i ett handelsbolag och den juridiska personen och handelsbolaget har olika räkenskapsår. Verket menar att genom att lägga till orden *avdrag för* i den andra meningen i den föreslagna nya paragrafen elimineras risken att bedömningen skall göras utifrån vilken avsättning som gjorts i räkenskaperna.

Flertalet remissinstanser är kritiska till att den effektiva bolagsskatten höjs för att finansiera skattelättnaderna för arvs-, gåvo- och förmögenhetsbeskattningen. *Kammarrätten i Stockholm*, *Föreningen Auktoriserade Revisorer (FAR)*, *Svenska Revisorsamfundet (SRS)*, *Sveriges Redovisningskonsulters Förbund (SRF)*, *Företagarna* och *Företagarförbundet* har avstyrkt förslaget och anført att det ökar komplexiteten i skattesystemet och att särskilt små aktiebolag drabbas genom bl.a. sämre möjligheter till egen finansiering av investeringar och sämre kapital situation. *SRF*, *Företagarna* och *Landsorganisationen (LO)* pekar också på att förslaget medför oönskade asymmetrier mellan olika företagsformer eftersom alla inte omfattas av det. *SRS* anser att förslaget hindrar att en enskilt bedriven verksamhet ombildas till aktiebolag och föreslår att det införs ett grundavdrag som räknas av mot avsättningarna så att de minsta aktiebolagen undantas från det föreslagna systemet.

Några remissinstanser är kritiska till förslaget trots att de inte avstyrkt det. *Näringslivets skattedelegation (NSD)*, till vilken *Svenskt Näringsliv*, *Sveriges Byggindustrier*, *Fastighetsägarna Sverige*, *Svenska Bankföreningen*, *Finansbolagens Förening*, *Stockholms Handelskammare* och *Svensk Industriförening* har anslutit sig, anför bl.a. att mindre aktiebolag bör undantas eftersom de spelar en nyckelroll för tillväxten i den svenska ekonomin och därför inte bör drabbas av skatteskärpningar. Vidare anser *NSD* att räntesatsen bör bestämmas som en relativ andel av statslåne-

räntan i stället för som statslåneräntan minus en given absolut procentenhetssats. NSD anför också att det finns en betydande misstämning mellan å ena sidan beräkningen av skatteavvikelsen i vårpropositionen och å andra sidan den offentliga beräkningen i utkastet till lagrådsremiss. *Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)* föredrar också en relativt bestämd räntesats samt delar NSD:s analys av den offentligfinansiella bedömningen i utkastet till lagrådsremiss.

Även Skatteverket har synpunkter på den offentligfinansiella bedömningen i utkastet till lagrådsremiss. Verket ifrågasätter om det vid beräkningen har beaktats att schablonintäkten ökar överskottet av näringsverksamheten vilket får till följd att underlaget för avsättning till periodiseringsfond ökar.

LRF anser att reformen som ger ökade kostnader för staten inledningsvis kommer att kompenseras av ökade intäkter genom högre tillväxt på längre sikt. LRF menar att den kortsiktiga finansieringen i första hand bör ske genom höjd avkastningsskatt eller höjd bolagsskattesats. En höjning av avkastningsskatten skulle drabba de grupper som främst kan tillgodoräkna sig de aktuella skattelättnaderna. En bolagsskattehöjning får dock enligt LRF inte träffa fåmansföretag.

Sveriges Advokatsamfund anser att räntebeläggningen av rättssäkerhetsskäl bara bör gälla avsättningar som görs efter ikraftträdandet. Advokatsamfundet menar att det är viktigt att de skattskyldiga kan överblicka konsekvenserna av sitt handlande när bokslutsdispositionerna görs. Spelreglerna bör därför enligt samfundet inte ändras i efterhand.

Skälen för regeringens förslag

Skattelättnader måste finansieras

I budgetpropositionen för 2005 (prop. 2004/05:1) har regeringen förklarat att de föreslagna lättnaderna beträffande arvs-, gåvo- och förmögenhetsskatterna till inte oväsentlig del kommer företagssektorn till godo genom att ägarkollektivet gynnas. Det är enligt regeringens mening, trots den kritik som förslaget fått, därför rimligt att förändringarna finansieringsmässigt balanseras genom vissa förändringar av skattereglerna för företag. Detta bör dock ske på sådant sätt att de goda förutsättningarna för att göra investeringar i Sverige i största möjliga utsträckning bevaras och även utan att försämra företagets internationella konkurrenskraft. Regeringen gör bedömningen att en höjning av den nominella skattesatsen framför allt ur ett internationellt perspektiv har större nackdelar än en ändring i periodiseringsfondssystemet. Vid denna bedömning har regeringen beaktat den nackdel det innebär att reglerna ändras för redan gjorda avsättningar. Mot denna bakgrund menar regeringen att man bör genomföra de i budgetpropositionen för 2005 aviserade förändringarna i reglerna för avsättningar till periodiseringsfonder för juridiska personer.

Nuvarande system med periodiseringsfonder tillämpades första gången vid 1995 års taxering (prop. 1993/94:50, Ds 1993:28, SOU 1992:67). Systemet utformades som en reserveringsmöjlighet – och inte endast som ett instrument för resultatutjämning – i och med att avsättningen skall vara avdragsgill i företaget utan att det exempelvis krävs att medel sätts av på ett räntelöst spärkonto. Därigenom reduceras den effektiva bolagsskatten på investeringar finansierade med kvarhållna vinster.

Den effektiva skatten på egenfinansierade investeringar sjunker som en följd av den räntefria skattecredit som uppkommer genom avsättningen. Ett företag som redovisar ett resultat före avsättning till periodiseringsfond på 100 kan sätta av 25 till årets periodiseringsfond och redovisar då resultatet 75 före bolagsskatt och således en vinst efter skatt på 54 ($= 75 \times [1 - 0,28]$). Av de avsatta medlen på 25 utgör 7 ($= 25 \times 0,28$) den räntefria skattecrediten som medför en lägre effektiv skatt på egenfinansierade investeringar.

Olika möjligheter att använda periodiseringsfondssystemet för finansiering

I budgetpropositionen för 2005 anger regeringen att en uppstramning av periodiseringsfondssystemet kan göras på olika sätt. Det kan ske genom att den maximala avsättningsprocenten sänks, att tidsperioden som man får behålla fonden kortas eller att avsättningarna beläggs med ränta. De olika åtgärderna har olika ekonomiska konsekvenser. En minskad avsättningsprocent och en förkortad tidsperiod minskar periodiseringsfondssystemets resultatutjämningsgenskaper och ökar skatten på egenfinansierade investeringar. En räntebeläggning har i allt väsentligt bara den senare effekten. I budgetpropositionen förordade regeringen därför räntebeläggningsmetoden.

Fördelar med räntebeläggning i förhållande till andra möjligheter

Genom räntebeläggning kommer den uppkomna krediten att likställas med extern kapitalförsörjning. Företagen kan alltså utjämna resultatet mellan olika beskattningsår mot att de betalar en ränta på den skattecredit de tar upp genom avsättning till en periodiseringsfond. Regeringen anser att denna metod är lämpligare än den lösning med avsättning till räntelöst konto som diskuterades i början av 1990-talet. Genom att välja lösningen med räntebeläggning kommer företagets likviditet i princip inte att påverkas och nuvarande systematik för riskkapitalförsörjning bibehålls. Företag som utnyttjar periodiseringsfonder kommer i och för sig att betala för krediten men behöver å andra sidan inte kreditbedömas av låneinstitut. Genom räntebeläggningsmetoden kommer avvikelsen mellan den effektiva bolagsskattesatsen och den formella på 28 procent att minska.

Uttaget av ränta skall ske genom att företagen påförs en skattepliktig schablonintäkt. Schablonintäkten bestäms genom att de samlade avsättningarna till periodiseringsfonder vid beskattningsårets ingång multipliceras med en viss procentsats. I enlighet med vad Skatteverket anfört har lagtexten förtydligats så att det klart framgår att det bara är sådana

Lämplig räntenivå

Vilken procentsats som skall väljas beror på om räntebeläggningen skall utjämna kostnaden för finansiering genom periodiseringsfond med kostnaden för externt riskkapital eller med kostnaden för lånefinansiering. I sammanhanget kan erinras om att 1992 års företagsskatteutredning föreslog att schablonintäkten skulle sättas lika med statslåneräntan med ett tillägg av fem procentenheter. Avsikten med detta var att åstadkomma en likhet med finansiering med externt riskkapital. Enligt regeringen skulle dock en sådan nivå innebära ett för stort ingrepp i systemet med periodiseringsfonder. Riktpunkten bör i stället vara en jämförelse med kostnaden för reguljär lånefinansiering. Procentsatsen skall alltså väljas så att räntan på skattekrediten ligger på ungefär samma nivå som den ränta företagen får betala på annan upplåning. Om procentsatsen å ena sidan sätts för högt får företagen motiv att lösa upp periodiseringsfonderna. Om å andra sidan procentsatsen sätts för lågt behålls till viss del en förmån vid utnyttjande av periodiseringsystemet. Den procentsats som föreslås nedan får anses som något låg i jämförelse med ränta på annan upplåning. Detta motiveras dels utifrån att det bör finnas en säkerhetsmarginal så att risken för att en för hög ränta tas ut begränsas, dels utifrån ett önskemål att periodiseringsfondssystemet fortfarande skall kunna bidra till riskkapitalförsörjningen.

Procentsatsen bör således väljas så att skatten på krediten svarar mot företagets räntekostnad *efter* skatt på jämförbara lån. Därvid skall beaktas att kostnaderna för sådana lån är avdragsgilla. Av förenklings-skäl bör koppling göras till en ränta som redan i dag används inom skattelagstiftningen. Statslåneräntan används i dag som en referensränta i olika sammanhang och det är regeringens uppfattning att denna ränta bör utgöra utgångspunkt för valet av schablonintäktsprocent. För att hänsyn skall tas till att den påförda schablonintäkten inte är avdragsgill i företaget samt till att statslåneräntan avspeglar en långsiktig ränta bör schablonintäktsprocenten bestämmas till 72 procent av statslåneräntan, avrundat till två decimaler, vid utgången av november månad andra året före taxeringsåret.

I utkastet till lagrådsremiss föreslogs att utgångspunkten skulle vara statslåneräntan vid utgången av november månad året före beskattningsåret. I propositionen föreslås i enlighet med Skatteverkets förslag att utgångspunkten i stället skall vara statslåneräntan vid utgången av november månad andra året före taxeringsåret. Skälet till förslaget är som verket anfört att samtliga företag – oberoende av vilket räkenskapsår som använts – bör använda samma räntesats för respektive taxeringsår.

I det remitterade utkastet föreslogs att schablonintäkten skulle utgöras av statslåneräntan reducerad med två procentenheter. Flera remissinstanser har emellertid förordat en relativ bestämning av räntan. I propositionen föreslås därför en relativt bestämd schablonintäkt. Som Skatteverket har påpekat skall det vid bestämmande av schablonintäktens storlek beaktas att schablonintäkten ökar överskottet av näringsverksam-

heten vilket får till följd att underlaget för avsättning till periodiseringsfond ökar.

Det föreslagna procenttalet – 72 procent – bygger på en omräkning av den i det remitterade utkastet föreslagna modellen där statslåneräntan minskades med ett fast procenttal (två procentenheter). Dessutom har hänsyn tagits till att schablonintäkten ingår i underlaget för årets avsättning till periodiseringsfonder. För 2004 – som alltså kommer att vara jämförelseåret vid bestämningen av schablonintäkten vid 2006 års taxering – prognostiserades statslåneräntan till 4,32 procent. Den tidigare modellen med ett avdrag med två procentenheter gav en schablonintäktsprocent på 2,32 procent vilket utgör 53,7 procent av statslåneräntan. Det är denna procentandel som approximativt skall svara mot företagets nettoränta efter skatt på jämförbara lån. Det förhållandet att schablonintäkten ingår i underlaget för årets avsättning till periodiseringsfonder motiverar dock en uppjustering av detta procenttal till 71,6 procent ($53,7/[1 - 0,25]$) vilket efter avrundning ger 72 procent.

I anslutning till det tidigare exemplet där företaget satte av 25 till periodiseringsfond som ger en skattecredit på 7 (= minskade skattebetalningar = $25 \times 0,28$) kommer alltså räntan på krediten, dvs. företagets ökade skattekostnad, att bestämmas till 0,25 (= $0,05 \times 0,72 \times 25 \times 0,28$) vid ett antagande om en statslåneränta på fem procent.

NSD påpekar att det finns en betydande misstämning mellan beräkningarna i skatteavvikelserna och beräkningen av den offentligfinansiella effekten i utkastet till lagrådsremiss. Detta faktum innebär emellertid inte att det förekommer något systematiskt fel. Vid beräkningen av skatteavvikelsen används en 10-årig statsobligationsränta för att uppskatta den effekt som systemet med periodiseringsfonder totalt sett ger upphov till på lång sikt. I den offentligfinansiella beräkningen i utkastet till lagrådsremiss har däremot schablonintäkten valts så att det skall ge en ränteffekt för företagen som avspeglar deras kortsiktiga upplåningskostnad. I allt väsentligt förklaras skillnaden mellan skatteavvikelseberäkningen och räntebeläggningsmetoden av dessa skillnader i räntenivåer.

De minsta företagen undantas

Med hänsyn till att räntebeläggningsmetoden ytterligare skulle komplicera reglerna särskilt för enskilda näringsidkare och fysiska personer som är handelsbolagsdelägare uttalades det i budgetpropositionen att dessa inte skall omfattas av ändringen. Ytterligare komplicerade regler står i strid med regeringens ambitioner att förenkla för dessa företag. Räntebeläggningsmetoden skall därför bara tillämpas på periodiseringsfundsavsättningar hos företag som i inkomstskattelagen behandlas som juridiska personer. Komplikationen för nämnda företagare består bl.a. i reglerna om expansionsfonder och räntefördelning. Några remissinstanser har anfört att även små aktiebolag bör undantas av samma skäl samt att förslaget annars leder till asymmetri mellan olika företagsformer. Eftersom dessa regler inte gäller för aktiebolag finns det inte av den anledningen skäl att undanta små aktiebolag. I sammanhanget kan det erinras om att en expertgrupp för närvarande ser över reglerna för fåmansaktiebolag med syfte att föreslå förbättringar för dessa företag. I

det fortsatta arbetet med reformerade regler för fåmansaktiebolagen får det beaktas att dessa företag i motsats till enskilda näringsidkare och vissa delägare i handelsbolag omfattas av den nu föreslagna räntebelägningen.

Lagförslaget

Förslaget som föranleder en ny paragraf i inkomstskattelagen, 30 kap. 6 a §, föreslås träda i kraft den 1 januari 2005. Den nya paragrafen skall tillämpas första gången på beskattningsår som påbörjas efter utgången av år 2004.

Lagrådet har förordat en annan formulering av den föreslagna paragrafens första stycke. Lagrådets förslag får till följd att det inte klart framgår av lagtexten vid vilken tidpunkt schablonintäkten skall beräknas. Schablonintäkten tas upp som en intäktspost vid beräkningen av resultatet i deklarationen. Denna skall beräknas på de avsättningar till periodiseringsfonder som den juridiska personen har vid ingången av beskattningsåret oavsett om fonderna helt eller delvis förts över till någon annan eller återförts och därför inte finns kvar vid utgången av beskattningsåret. Eftersom lagtexten skulle bli otydligare finns det enligt regeringens bedömning inte skäl att följa Lagrådets förslag.

6 Effekter för de offentliga finanserna

Enligt gällande beräkningskonventioner skall budgeteffekterna uttryckas i ikraftträdandeårets priser och volymer som också används för åren efter ikraftträdandeåret. Antagandet bakom denna konvention är att den underliggande skattebasen utvecklas i samma takt som *nominell BNP*. Om de skatteåtgärder man jämför finansiellt verkar på skattebaser som växer i takt med nominell BNP blir jämförelsen rättvisande och det är också detta som motiverar konventionen.

I fallet med en räntebeläggning av periodiseringsfonderna kan skattebasen under de närmaste åren förväntas växa betydligt snabbare än nominell BNP. Detta beror både på att avsättningarna växer och på att ränteläget förväntas stiga under de närmast kommande åren. I tabellen nedan anges prognosvärden för ingående fondavsättningar och statslåneränta enligt regeringens aktuella prognos, samt beräknade värden för schablonintäkten för åren 2005–2007.

Tabell 1. Prognostiserade avsättningar, statslåneränta, schablonintäkt och skattepliktig intäkt för åren 2005–2007

	2005	2006	2007
Ingående avsättningar (mdkr)	233	258	280
Statslåneränta (%)	4,32	4,8	5,1
Schablonintäkt (%)	3,11	3,46	3,65
Skattepliktig intäkt (mdkr)	7,2	8,9	10,2

Den skattepliktiga intäkten som en följd av räntebeläggningen, dvs. avsättningarna multiplicerat med schablonintäkten, ökar med 42 procent mellan åren 2005 och 2007. Detta kan jämföras med en tillväxt i nominell BNP på drygt 10 procent under två år (vid antaganden om real tillväxt på 3 procent och inflation på 2 procent). Den kraftiga avvikelser i tillväxttakter bör beaktas vid budgetberäkningen. Med hänsyn till rådande konventioner och av försiktighetsskäl bör dock inte hela den framtida tillväxten beaktas utan en reduktion bör ske. Korrigeringen innebär att den tillväxt som svarar mot tillväxten i nominell BNP inte räknas med. Därmed erhålls följande periodiserade effekter för 2005–2007.

Tabell 2. Periodiserade och kassamässiga effekter

(mdkr)	2005	2006	2007
Periodiserade effekter	1,52	1,79	2,05
Kassamässiga effekter	0,0	1,52	3,31

De avvikelser mellan periodiserade och kassamässiga effekter som redovisas i tabellen förklaras av uppbördsförskjutningar.

På grund av tillväxtmönstret i skattebasen – som kan bero på konjunkturvariationer, förändringar i utnyttjandegrad, m.m. – är det svårt att beräkna den varaktiga budgetförstärkningen. I grunden handlar det om att fastställa en normal avsättningsnivå till periodiseringsfonder och en normal räntenivå. Vid en försiktig bedömning kan de sammanlagda avsättningarna beräknas till 250 mdkr samtidigt som räntan sätts till 5 procent. Vid beräkning av de kortsiktiga effekterna beaktas det faktum att schablonintäkten ingår i underlaget för avsättning till periodiseringsfond, vilket innebär att endast 75 procent av schablonintäkten tas upp till beskattning och att resterande 25 procent sätts av till periodiseringsfond. Den varaktiga effekten måste även beakta att medel avsatta till periodiseringsfond återförs till beskattning efter sex år. Sammantaget ger dessa överväganden en varaktig budgetförstärkning på 2,1 miljarder kronor.

Förändringen av reglerna för periodiseringsfonder finansierar även de ändringar som föreslås för den särskilda inkomstskatten för utomlands bosatta i propositionen Beskattning av utomlands bosatta (prop. 2004/05:19), totalt 20 miljoner kronor.

Förslaget bedöms endast ge upphov till försumbara merkostnader för Skatteverket eller andra myndigheter vilka får hanteras inom befintliga ramar.

7 Konsekvenser för mindre företag

För att undvika att reglerna för små företag ytterligare kompliceras så har enskilda näringsidkare och fysiska personer som är handelsbolagsdelägare undantagits från räntebeläggning. För juridiska personer gör regeringen bedömningen att åtgärden är av enkel karaktär eftersom den endast innebär att en given räntesats multipliceras med ett underlag som motsvarar befintliga periodiseringsfonder. Beträffande de ekonomiska konsekvenserna visar tillgängliga data att stora företag utnyttjar periodi-

seringsfonderna i betydligt större utsträckning än små företag. Under perioden 1995–2001 utnyttjade 60 procent av aktiebolagen periodiseringsfonderna. Av dessa avsatte 77 procent av de stora bolagen medel till periodiseringsfonderna, medan motsvarande siffra för de små bolagen uppgick till endast 36 procent.

8 Författningskommentar

30 kap. 6 a §

I paragrafen, som är ny, anges att juridiska personer som har gjort avdrag för avsättningar till periodiseringsfonder skall ta upp en schablonintäkt till beskattning. Schablonintäkten beräknas genom att 72 procent av statslåneräntan vid utgången av november månad andra året före taxeringsåret multipliceras med ett belopp som motsvarar vid beskattningen gjorda avsättningar till sådana periodiseringsfonder som företaget har vid beskattningsårets ingång. I *andra stycket* finns en särskild regel för det fall att den juridiska personen gör avdrag för avsättning för en andel i ett handelsbolag. I sådana fall skall avdraget för andelen i bolaget anses ha gjorts vid utgången av beskattningsåret för den juridiska personen.

Schablonintäkten behandlas på samma sätt som andra intäkter i ett företag. Den kan således t.ex. ingå i underlaget för avsättning till en ny periodiseringsfond.

I *tredje stycket* har en justeringsregel tagits in för det fall beskattningsåret är längre eller kortare än tolv månader. Någon justering skall dock inte ske om en periodiseringsfond helt eller delvis förts över till någon annan under beskattningsåret t.ex. genom en verksamhetsöverlåtelse. I sådana fall skall schablonintäkten för hela beskattningsåret tas upp av den som har fonden vid ingången av beskattningsåret. Förslaget har också diskuterats i avsnitt 5.

Remitterat förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Prop. 2004/05:38
Bilaga 1

Härigenom föreskrivs att det i inkomstskattelagen (1999:1229) skall införas en ny paragraf, 30 kap. 6 a §, samt närmast före denna en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

30 kap.

Schablonintäkt

6 a §

En juridisk person som har gjort avdrag för avsättning till en periodiseringsfond skall ta upp en schablonintäkt. Intäkten skall beräknas till statslåneräntan vid utgången av november månad året före beskattningsåret minskad med två procentenheter multiplicerat med ett underlag som motsvarar summan av gjorda avsättningar till periodiseringsfond vid beskattningsårets ingång.

Om beskattningsåret är längre eller kortare än tolv månader skall schablonintäkten justeras i motsvarande mån.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005 och tillämpas på beskattningsår som påbörjas efter utgången av år 2004.

Förteckning över remissinstanserna

Prop. 2004/05:38
Bilaga 2

Skatteverket, Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Göteborg, Stockholms handelskammare, NUTEK Verket för näringslivsutveckling, Internationella Handelshögskolan i Jönköping, Samhällsekonomiska fakulteten vid Uppsala universitet, Sveriges Byggindustrier, Finansbolagens förening, FAR, Svenskt Näringsliv, Företagarna, Lantbrukarnas Riksförbund, Näringslivets regelnämnd, NNR, Skogsägarna Riksförbund, Svensk Industriförening, Svenska Bankföreningen, Svenska Revisorsamfundet SRS, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Bokförings- och revisionsbyråers Förbund, Fastighetsägarna Sverige, Sveriges redovisningskonsulters Förbund SRF, Svenska Riskkapitalföreningen, Företagarförbundet, och Landsorganisationen .

Svenskt Näringsliv, Sveriges Byggindustrier, Fastighetsägarna Sverige, Svenska Bankföreningen, Stockholms Handelskammare, och Svensk Industriförening har anslutit sig ett yttrande från Näringslivets skattedelegation. Finansbolagens förening ansluter sig också till detta yttrande förutom hänvisningen till Egendomsskattekommittén.

Kooperativa Förbundet, Tjänstemännens Centralorganisation och Sveriges Akademikers Centralorganisation har avstått från att yttra sig.

Något yttrande har inte inkommit från Skogsägarna, Sveriges bokförings- och revisionsbyråers förbund samt Svenska Riskkapitalföreningen.

Härigenom föreskrivs att det i inkomstskattelagen (1999:1229) skall införas en ny paragraf, 30 kap. 6 a §, samt närmast före 30 kap. 6 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

30 kap.

Schablonintäkt

6 a §

En juridisk person som har gjort avdrag för avsättning till en periodiseringsfond skall ta upp en schablonintäkt. Intäkten skall beräknas till 72 procent av statslåneräntan vid utgången av november månad andra året före taxeringsåret multiplicerad med summan av gjorda avdrag för avsättningar till sådana periodiseringsfonder som den juridiska personen har vid beskattningsårets ingång. Avsättning för en andel i ett handelsbolag som enligt 3 § andra stycket dragits av vid beskattningen, skall vid tillämpning av denna paragraf anses ha gjorts av den juridiska personen vid beskattningsårets utgång.

Om beskattningsåret är längre eller kortare än tolv månader, skall schablonintäkten justeras i motsvarande mån.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005 och tillämpas på beskattningsår som påbörjas efter utgången av år 2004.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2004-10-15

Närvarande: f.d. justitierådet Staffan Magnusson, justitierådet Nina Pripp och regeringsrådet Bengt-Åke Nilsson.

Enligt en lagrådsremiss den 14 oktober 2004 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av departementsrådet Anita Saldén Enérus.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Enligt Lagrådets mening vinner den föreslagna nya paragrafen i tydlighet, om den ges en något annorlunda utformning. Lagrådet föreslår att paragrafen får följande lydelse:

En juridisk person skall ta upp en schablonintäkt för sådana periodiseringsfonder som den juridiska personen har vid beskattningsårets ingång. Intäkten skall beräknas till 72 procent av statslåneräntan vid utgången av november andra året före taxeringsåret, multiplicerat med summan av gjorda avdrag för avsättningar till de angivna periodiseringsfonderna.

Avsättning för en andel i ett handelsbolag som enligt 3 § andra stycket har dragits av vid beskattningen skall vid tillämpning av denna paragraf anses ha gjorts av den juridiska personen vid beskattningsårets utgång.

Om beskattningsåret är längre eller kortare än tolv månader, skall schablonintäkten justeras i motsvarande mån.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 21 oktober 2004

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Freivalds, Sahlin, Pagrotsky, Östros, Messing, Lövdén, Ringholm, Bodström, Sommestad, Karlsson, Andnor, Nuder, M. Johansson, Hallengren, Björklund.

Föredragande: statsrådet Ringholm

Regeringen beslutar proposition 2004/05:38 Rän-tebeläg-gning av periodiseringsfonderna